

İTÜ

İŞYERİ
SAĞLIK VE
GÜVENLİK
BİRİMİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

BELGE NO-

Yayın Tarihi:

Revizyon No: 00

Revizyon Tarihi: 22.06.2017

TALİMATLAR

İTÜ

İŞYERİ
SAĞLIK VE
GÜVENLİK
BİRİMİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

BELGE NO-

Yayın Tarihi:

Revizyon No: 00

Revizyon Tarihi: 22.06.2017

FORKLİFT KULLANMA TALİMATI

1) AMAÇ:

İstanbul Teknik Üniversitesi forklift kullanma talimatı; İTÜ yerleşkelerinde forklift kullanımı sırasında iş sağlığı ve güvenliğini en üst düzeyde tutmak için hazırlanmıştır.

2) KAPSAM:

Kurumumuzun tüm birimlerinde görev yapan çalışanları kapsar

3) SORUMLULAR:

Bu talimatın uygulanmasında başta çalışanlar olmak üzere, Kurum yöneticileri sorumlu tutulacaktır.

4) UYGULAMA:

Uygulamada öncelikli olarak tedarikçi firma tarafından ürün ile gönderilen kullanma kılavuzuna uyulmalıdır.

5) FAALİYET AKIŞI:

5.1. Forklift Aracı Operatörü Yetki Belgesi: Forklift kullanma yetki belgesine sahip olmayan kişilerin forklift kullanması yasaktır. İş Kanununa göre Forklift kullanan kişilerin İş Makinesi Operatör belgesi alması zorunludur. Bu iş makinesi ile maddi hasarlı ve yaralanmalı kaza yapılması durumunda makineyi kullanan operatörden belge ibraz edilmesi istenir. Belgesi olmayan kişi aynen ehliyetsiz araç kullanma gibi bir muameleye maruz kalır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununa göre işverenler çalışanlarına yaptıkları işlerle ilgili eğitim vermek zorundadır. Mesleki eğitimi olmayan çalışanın uğradığı kazalarda çalışana eğitim vermeyen kurumlar asli kusurlu sayılmaktadır.

5.2. İşe Uygun Forklift Seçimi: Forklift seçimi yapılırken, forkliftin çalışacak olduğu şartlar mutlaka dikkate alınmalıdır. Kullanılacak iş alanı, çalışılacak alanın dar olması, kapalı ya da açık olması, zemin durumu ve yük kapasitesi gibi durumlar temel ölçütlerdir.

5.3. Forklift Üzerinde Bulunması Gereken Teknik Bilgiler Ve Teknik Özellikler:

a) Forkliftlerin kaldırabilecekleri en ağır yükler, kabinlerin içinde veya dışında yazılı olarak belirtilmelidir. Forkliftler, kabul edilen en ağır yükün en az 1.5 katını, etkili ve güvenli bir şekilde kaldırarak ve askıda tutabilecek güçte olmalı ve bu yüke dayanıklı yük frenleri bulunmalıdır.

b) Forkliftlerin klakson, çan veya zil sesleri, işyerindeki diğer sinyal seslerinden farklı, diğer makinelerin meydana getirdiği gürültüleri bastırarak kadar kuvvetli ve tiz olmalıdır. Aynı işyerinde çalışan çeşitli forkliftler için aynı ses tonu kullanılmalıdır.

c) Forkliftlerin güçlü frenleri olmalı ve dikiz aynaları bulunmalıdır. Tekerlekleri şase dışında ise bunlar uygun şekilde korunmalıdır.

d) Dizelle çalışan forkliftlere alev tutucu monte edilmelidir.

e) İşletmenin kör noktalarında oluşabilecek yangın tehlikelerine karşı, forkliftler üzerinde portatif yangın söndürücüler bulundurulmalıdır.

5.4. Forklift Çalıştırılmadan Önce Yapılacak Kontroller:

- a) Daha önce kullandıktan forkliftin son durumu hakkında bilgi alınmalıdır.
- b) Araca binmeden önce günlük bakım kontrollerin uygulanmalıdır.
 - Akü şarj durumu,
 - Panel göstergesindeki uyarı ışıklarının aktif olması,
 - Kaldırma zincirlerinin gerginliği,
 - Korna çalışıyor olması,
 - Sarı renkli tepe lambasının çalışıyor olması,
 - Geri vitese bağlı uyarı sesinin çalışıyor olması,
 - Eğitim kontrol levyelerinin işlevselliği,
 - Yakıt durumu (LPG-Dizel),
 - Bütün mekanik ve hidrolik bileşenlerin gözle kontrolü,
 - Lastiklerin kontrolü,
- c) En uygun oturma ve çalışma durumu ayarlanmalıdır.
- d) Yük kaldırma sisteminin uygun çalışıp çalışılmadığını kontrol edilmelidir.
- e) Emniyet kemeri takılı olmalıdır.

5.5. Forklift İle Çalışma Öncesinde Çevre Güvenliğinin Sağlanması:

- a) Forklifti çalıştırmadan önce çevre güvenliği sağlanmalıdır.
- b) Yaya araç etkileşimini engellemek için forklift çalışma güzergahı ve yaya yolları çalışma alanlarında belirlenmelidir. Forkliftler ve yayalar arasında geçici veya kalıcı engeller konulmalıdır.
- c) Forklift çalışma güzergahında uyarı levhaları bulundurulmalıdır.
- d) Forklift kullanma talimatı levhası özeti forklift kullanma alanına asılmalıdır.
- e) İnsanlar için tehlikeli bir durum oluştuğunda zamanında uyarı işareti verilmelidir.
- f) Uyarı yapıldığı halde çevredeki insanlar tehlike alanından ayrılmazsa forklifti durdurun.
- g) Forklift çalışma alanı düz olmalıdır.
- h) Islak ve yağlı zeminlerde gerekli haller dışında forklift kullanılmamalıdır.
- i) Forklift kullanırken yemek, içmek ve sigara içmek yasaktır.
- j) Forkliftte ikinci bir şahsın bindirilmesi yasaktır.
- k) Forklift ile hız limitine uyulmalıdır.
- l) Forkliftin trafiğe çıkarılması konusunda trafik yönetmeliklerine uyulmalıdır.
- m) Aracın uygunsuz kullanımından kaynaklanan tehlikelerden, sadece aracın operatörü sorumludur.
- n) Forkliftin yangın veya patlama tehlikesi bulunan ortamlarda kullanılmayacaktır.
- o) Görüş mesafesinin azaldığı yerlerde forklift kullanılmayacaktır.
- p) Forkliftlerin maksimum yük taşıma kapasitesi aşılmamalıdır.
- q) Elektrikli (Şarjlı) forkliftler (-20 derece ve +40 derece) sıcaklıkları arasında kullanılabilir.

5.6. Forklift Hız Sınırı:

Forkliftler için hız sınırları kapalı alanlarda (çalışma esnasında) forklift hız sınırı 5 km, açık alanlarda forklift hız sınırı 10 km dir. Burada açık alandan kasıt trafiğe açık alan değil birimlerin avlusu olarak algılanmalıdır

5.7. Forklift İle Çalışmada Dikkat Edilmesi Gerekenler:

- a) Forkliftler korkuluğu olmadan çalıştırılmamalıdır.
- b) Forkliftlerde devrilmeye karşı koruma sistemi bulunmalıdır.
- c) Gürültü düzeyi ve tipine göre KKD kullanılmalıdır.

- d) Forklift zeminden toz kaldırıyorsa KKD kullanılmalıdır.
- e) Dizel ve benzinle çalışan forkliftler kapalı ve yeterli havalandırma sağlanamayan alanlarda kullanılmamalıdır. Bu tür alanlarda elektrikle çalışan forkliftler kullanılmalıdır.
- f) Operatör üzerinde değilken Forklift kesinlikle çalışır durumda bırakılmamalıdır.
- g) Forkliftin tek çatalıyla kesinlikle taşıma yapılmamalıdır.
- h) Operatör yükün kapasiteye uygun ve dengeli olarak yüklendiğinden emin olduktan sonra makineyi hareket ettirmelidir.
- i) Forkliftin kapasitesinin üstünde yüklenmesi durumunda arka kısmı kalkabilir. Bu durumda yükü kaldırmaya çalışmamalı ve dengeleme için arka kısma insan bindirilmemelidir. Başka bir forklift gelip yükü alana kadar müdahale edilmemelidir.
- j) Yük kaldırılırken ve taşınırken asansör kesinlikle öne eğilmemelidir.
- k) Taşınan yük ne olursa olsun, indirme işlemi yavaş yapılmalıdır. Aksi takdirde aşağıya doğru indirilirken kazandığı hız ve ağırlığın etkisiyle yükün istenildiği anda durdurulması zor olacak ve yere çarpması sonucu hasar görülebilecektir.
- l) Yük yukarıda asılı durumda tutulurken altına kimsenin girmesine, geçmesine kesinlikle izin verilmemelidir.
- m) Forklift ile yük taşınırken kesinlikle çok hızlı gidilmemeli, hız sınırına uyulmalıdır. Aksi durumlarda taşınan yükün devrilmesine ya da örneğin pota içinde ergimiş metal gibi yüksek ısıda bir yük ise sıçrayarak, dökülerek çevreye zarar vermesine neden olunabilir.
- n) Yokuş aşağı eğimli yollar da yük taşırken kesinlikle geri geri gidilmemelidir.
- o) Forkliftteki yük, yükseklik ve şekil olarak görüşü engelleyecek durumda ise operatör forklifti geri yönde kullanılmalıdır. Ancak bu sırada forkliftin ön tarafını da kontrol etme zorunluluğu unutulmamalıdır.
- p) Bu durumdaki bir forkliftin geri yönde kullanılması mümkün değilse; Forklift operatörü bir başka kişi tarafından yönlendirilmelidir. Operatör verilen işaretleri çok iyi izlemek zorundadır. İşaret vererek forklifti yönlendiren kişi de açık, kolay ve anlaşılır işaretler vermelidir. Aynı anda başka bir şeyle meşgul olmamalıdır.
- q) Rampa yukarı çıkarken çatallar önde düz çıkılmalıdır. Rampa aşağı inerken çatallarda geride inilmelidir.
- r) Forkliftin üzerine başka bir kimse kesinlikle bindirilmemelidir. Operatör bu kişilerle ilgilenirken kazalara neden olabilir.
- s) Çatalların üzerine de kimse bindirilmemelidir.
- t) Forklift üzerinde acil durumlarda kullanılmak üzere acil kapatma butonu bulunmalıdır.
- u) Forkliftle, yükleme - boşaltma işlemleri, malzeme koridorları, rampa giriş holü, çıkış kapısı, yangın dolapları önü ve acil çıkış yollarında yapılmamalı, yalnızca bu iş için tahsis edilmiş bölgelerde yapılmalıdır.
- v) Forkliftin çatalları palete iyi girmelidir.
- w) Operatör gittiği yöne çok iyi bakmalı yolun açık olup olmadığına dikkat etmelidir.
- x) Geriye doğru gidilirken, makinenin arkasında bir kimsenin ya da hareketsiz cisimlerin olup olmadığına dikkat edilmelidir.
- y) Forklift ile uzun malzemeler taşınırken, bunların düşmemesi veya başka yerlere çarpmaması için yavaş yavaş gidilmeli, gerekirse bu yükler bağlanmalıdır.
- z) Forklift ile çalışırken anayol kavşaklarına ya da görüşe kapalı dönemeçlere gelindiğinde mutlaka yavaşlamalı, korna çalarak yada ışıklı ikazla uyarıda bulunmalıdır.
- aa) Dönemeçlere kesinlikle hızlı girilmemelidir.
- bb) Üzerinde çalışılacak zeminin forkliftin yüklü ağırlığını taşıyıp taşımayacağı çalışma öncesinde operatör tarafından kontrol edilmelidir.

cc) Forklift ile çalışırken zeminin de göz önüne alınması gerekir. Engebeli sahada ya da bozuk zeminde çalışılırken yükün zarar görmemesine dikkat edilmelidir. Islak, kaygan, engebeli zeminde aracı yavaş kullanılmalı, dönüşlerde hız azaltılmalıdır.

5.8. Forklift Onarım, Bakım Ve Park Alanı:

a) Forkliftler, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının çıkarmış olduğu İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliğinin içerisinde yer almaktadır. Bir forklift için asgari gerekler ilgili yönetmeliğin Ek I 3.1.5 maddesinde sıralanmış ve periyodik kontroller ile ilgili hususlar Ek III'te ilgili standartlara atıfta bulunarak kapsama alınmıştır. Forklift bakımı ve periyodik kontrolleri kayıt altında tutulmalı ve çalışma alanında muhafaza edilmelidir.

b) Forkliftte operatörün onaramayacağı bir arıza olduğunda bakıma haber verilmelidir. Bu gibi arızalar asla operatör tamir etmeye çalışmamalıdır.

c) Forklift park alanı belirlenmeli ve iş bitiminde bu alana park edilmelidir. Forklift park alanı güneş altı olmamalı kuru ot, kâğıt veya yağ gibi yanıcı malzemeleri bulunmamalıdır. Eğilimli bir yerde park yapılacaksa ön ve arka tekerleklerin arasına takoz yerleştirilmelidir.

d) Forklift yüklü bir şekilde park edilmemeli, yük ve çatalar yere indirilmeli, kontak anahtarı kapatılıp çıkartılmalı, el freni çekilmelidir.

5.9. İLGİLİ DÖKÜMANLAR

1. İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık Ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği*
2. Yapı İşlerinde İş Sağlığı Ve Güvenliği Yönetmeliği*
3. TS 10123 ISO 2328 İstif Makineleri (Forkliftler)-Kancalı Tip Çatal Kollar ve Çatal Kol Taşıyıcı Tablaları-Bağlama Boyutları.14.04.1998

5.10. EKLER

EK 1. Forklift Kontrol Listesi,

EK 2. Forklift Uyarı Levhaları Örnekleri.

* www.mevzuat.gov.tr resmi sitesindeki yürürlüğe girmiş güncel metinler geçerlidir.

Hazırlayan (Adı/Soyadı-İmza-Tarih)	Kontrol (Adı/Soyadı-İmza-Tarih)	Onay (Adı/Soyadı-İmza-Tarih)
03.02.2020 Ayşegül BAYIN SARIAHMETOĞLU Yeşim YILMAZ		

S.N	SORULAR	EVET	HAYIR
1	Operatör belgeniz var mı?		
2	Forklift üzerinde Tip etiketi var mı?		
3	Forklift Tip etiketi Türkçe mi?		
4	Forklift Yük çizelgesi var mı?		
5	Operatör kısıtlayıcı sistem mevcut mu?		
6	Forklift sesli ve görsel ikaz sistemi mevcut mu?		
7	Aracın periyodik kontrolü yapılmış mı?		
8	Uygun bir FOPS (Düşen nesnelere karşı koruyucu yapı) var mı?		
9	Uygun bir ROPS (Devrilmeye karşı koruyucu sistem) var mı?		
10	Aracın lastik tipi nedir?		
11	Aşınmış lastik var mı?		
12	Beyan yükü işaretlenmiş mi?		
13	Hız limiti var mı?		
14	Hız sınırlayıcı sistem var mı?		
15	Operatörün yanında biri oturuyor mu?		

 	İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ EK 2- FORKLİFT UYARI LEVHALARI ÖRNEKLERİ	BELGE NO-
			Yayın Tarihi:
			Revizyon No: 00
			Revizyon Tarihi: 22.06.2017

1) Forklift Devrilme Durumunda Yapılacaklar Uyarı Levhası

2) Forklift Kullanma Talimatı Levhası

